

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Hallintovaliokunnan kokous 23.11.2021

Asia:

- HE 164/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan julkisesta rahoituksesta noin puolet ja varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen rahoituksesta yli 90 prosenttia sisältyy osaksi kuntien peruspalveluiden rahoitusjärjestelmää.

Valtionosuusprosentti ja valtionosuuteen kohdistuvat määräaikaiset vähennykset

Hallituksen esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia siten, että kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia alennettaisiin 2,08 prosenttiyksiköllä. Valtionosuus olisi vuoden 2022 alusta 23,59 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus olisi 76,41 prosenttia.

Ehdotetussa valtionosuusprosentin muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 0,30 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuusprosentti on 100. Uusina ja laajenevina tehtävinä on huomioitu Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta seuraavat esitykset:

- oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen (8,4 miljoonaa euroa),
- varhaiskasvatuksen tuki (6,25 miljoonaa euroa),
- oppivelvollisuuden laajentaminen (2,8 miljoonaa euroa)

Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja perusopetuksessa ja toisella asteella vahvistetaan säätämällä oppilashuollon sitovista mitoituksista. Mitoitus tulee voimaan asteittain siten, että kuraattorien osalta mitoitus tulisi voimaan tammikuusta 2022 ja psykologien osalta elokuussa 2023. Hallitusohjelman mukaisesti luodaan varhaiskasvatukseen soveltuva kolmiportaisen tuen rakenne. Varhaiskasvatustlain muutos tulisi voimaan elokuun alusta vuonna 2022. Edellisten lisäksi oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanoa jatketaan ikäluokka kerrallaan. Edellä mainitut tehtävät ja niiden rahoitus vastaavat Opetus- ja kulttuuriministeriön esitystä.

Kotikuntakorvauksen maksuvelvollisuuden määräytyminen

Oppilastiedot kotikuntakorvauksen maksatusta varten kerätään jatkossa Opetushallituksen ylläpitämästä Koski-tietovarannosta. Tietojen kirjauskäytännöistä johtuen voimassa olevan lainsäädännön mukainen tarkastelupäivä, eli 31.12., on käytännössä osoittautunut ongelmalliseksi lähinnä lukukauden vaihteeseen ajoittuvan muuttoliikkeen vuoksi. Valtiovarainministeriö esittää tarkastelupäivän muuttamista 15.12. tapahtuvaksi. Muuttamalla tarkastelupäivän joulukuun 15 päivälle voidaan varmistaa, että oppilaita ei ole kirjattu eronneiksi, kun tietopoiminta kotikuntakorvausten maksatusta varten tehdään. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää muutosta perusteltuna.

Kustannustenjaon tarkistus

Kustannustenjaon tarkistusta koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettävän. Tältä osin Opetus- ja kulttuuriministeriö on ollut mukana asian valmistelussa ja katsoo, että kustannustenjaon tarkistuksen laskentatapaa on tarpeellista säännellä laissa nykyistä tarkemmin mm. henkilöstövaihdosten varalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää valtionosuusprosentin ja kunnan omarahoitusosuuden muutoksia perusteltuina ja niitä koskevat euromäärät vastaavat ministeriössä valmisteltuja ja arvioituja vaikutuksia.